

POSTANOWIENIE

Dnia 20 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)

w sprawie **Ł.B.**,
skazanego z art. 148 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 20 maja 2026 r.,
zażalenia skazanego na postanowienie Sądu Najwyższego
z dnia 3 lutego 2026 r., sygn. akt IV KO 195/25,
o odmowie przyjęcia wniosku skazanego o wznowienie postępowania
wobec jego oczywistej bezzasadności,
na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 545 § 3 zd. II k.p.k.,

p o s t a n o w i ł:

**uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę z wniosku skazanego
o wznowienie postępowania przekazać Sądowi Najwyższemu do
ponownego rozpoznania.**

Jacek Błaszczyk

Jarosław Matras

Kazimierz Klugiewicz

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy postanowieniem z 3 lutego 2026 r., sygn. akt IV KO 195/25, odmówił przyjęcia wniosku skazanego Ł.B. o wznowienie postępowania, zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 czerwca 2023 r., sygn. akt II AKa 50/23, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego

w Olsztynie z dnia 19 stycznia 2023 r., sygn. akt II K 110/22, wobec jego oczywistej bezzasadności. Od tego postanowienia zażalenie wniósł skazany, który wskazał na nienależytą obsadę składu Sądu Najwyższego, który wydał zaskarżone orzeczenie, w osobie SSN A.D., powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na skutek rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Zażalenie skazanego zasługuje na uwzględnienie i skutkuje uchynieniem zaskarżonego postanowienia i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania, gdyż zostało wydane przez sąd nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Zgodnie z uchwałą trzech połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, OSNK 2020, z. 2 poz. 7 (dalej: uchwała także trzech Izb SN): „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (...) zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3)”.

Uchwała ta – stosownie do treści art. 87 ust. 1 ustawy o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 154 – dalej: ustawa o SN) – z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej i wiąże każdy skład Sądu Najwyższego dotąd, dopóty nie nastąpi uregulowane w art. 88 ust. 2 ustawy o SN odstąpienie od uchwały. Do dnia wydania niniejszego orzeczenia taka sytuacja nie wystąpiła, a zatem nie odstąpiono od przedmiotowej zasady prawnej.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym zażalenie jest związany tą uchwałą również dlatego, że w pełni podziela zaprezentowaną w niej argumentację prawną. Podobny pogląd został też wyrażony w uchwale 7 sędziów SN z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22. Stwierdzono tam m.in., że chociaż brak jest

podstaw do przyjęcia *a priori*, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., to jednak taka sytuacja zachodzi w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego, którzy otrzymali nominacje w takich warunkach.

Wprawdzie Trybunał Konstytucyjny wydał w dniu 20 kwietnia 2020 r. orzeczenie, którym stwierdził, że stanowiąca podstawę prawną niniejszego orzeczenia uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. jest niezgodna z:

a) art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

b) art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/30, ze zm.),

c) art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.) – OTK-A 2020, poz. 61; Dz.U. z 2020 r., poz. 376, jednak podzielić należało przekonujące rozważania zawarte w tym zakresie w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, które doprowadziły do stwierdzenia, że od strony formalnoprawnej Sąd Najwyższy nie jest związany tym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego. Przedmiotowe orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie mogło wywrzeć wpływu na obowiązek stosowania przez Sąd Najwyższy wykładni art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., zaprezentowanej w uchwale trzech Izb SN przede wszystkim z uwagi na błędne przyznanie przez Trybunał charakteru prawotwórczego tej uchwale (podczas gdy jest to akt stosowania prawa a nie jego stanowienia), a co za tym idzie z uwagi na brak kompetencji Trybunału Konstytucyjnego do orzekania o zgodności z Konstytucją tego orzeczenia (*zob. powoływane postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r. oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21 i z dnia 18 stycznia 2022 r., I KZ 61/21*). Siedmioosobowy, powiększony

skład sędziów Izby Karnej Sądu Najwyższego dnia 13 grudnia 2023 roku w sprawie I KZP 5/23, wyraził stanowisko, że Trybunał Konstytucyjny z udziałem osób wybranych na miejsca już zajęte, nie jest trybunałem, a jego wyroki nie obowiązują.

Również ocena orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego dokonana przez ETPC w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19) oraz w sprawie *Xero Flor przeciwko Polsce* (skarga nr 4907/18) jest jednoznaczna. Po pierwsze, ETPC w tym ostatnim wyroku orzekł, że rozstrzygnięcie sprawy przez skład orzekający Trybunału Konstytucyjnego z udziałem osoby wybranej na miejsce już zajęte narusza art. 6 ust. 1 EKPC, ponieważ taki organ nie spełnia wymogu „sądu ustanowionego ustawą”, a oceniając wyrok w sprawie U 2/20 stwierdził, że ocena Trybunału Konstytucyjnego musi być uznana za arbitralną i jako taka nie może mieć żadnego znaczenia dla wniosku ETPC, czy doszło do naruszenia prawa krajowego, które to naruszenie jest obiektywne i rzeczywiście możliwe do stwierdzenia, związanego z procedurą powoływania sędziów.

Dodać trzeba, że także Europejski Trybunał Praw Człowieka w wyroku z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), nie podzielił poglądu, że uchwała trzech Izb SN uległa dezaktualizacji wskutek powołanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r. Dokonując wykładni Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, ETPC wskazał, że nie odnajduje w swoim orzecznictwie żadnej racjonalnej podstawy do wypowiedzianego przez TK poglądu, iż wynikające z art. 6 ust. 1 EKPC standardy niezależności i bezstronności sądu wykluczają uprawnienie innych sędziów do ogólnego kwestionowania prawa sędziego do orzekania lub do sprawdzania prawidłowości procedury poprzedzającej powołanie sędziego przez Prezydenta (§ 259-264). Co istotne przy tym, z art. 32 ust. 1 EKPC wynika monopol jurysdykcyjny ETPC w zakresie interpretacji i stosowania Konwencji. Jak się w efekcie przyjmuje, jego konsekwencją jest związanie sądów krajowych interpretacją EKPC przyjętą przez Trybunał (zob. I. Kondak [w:] *Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. Komentarz*, L. Garlicki [red.], Warszawa 2011, t. 2, s. 100 i 103). Tak więc uchwała trzech Izb SN w dalszym ciągu obowiązuje i wiąże Sąd Najwyższy.

Oceny tej nie zmienia fakt, że sam Trybunał Konstytucyjny stoi na stanowisku (m.in. w wyroku z dnia 24 listopada 2021 r., K 6/21 oraz w wyroku z dnia 10 marca 2022 r., sygn. K 7/21), że nie jest on „sądem” w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji, a Trybunały Europejskie działają poza granicami przyznanych im kompetencji (*ultra vires*). W tym zakresie należy odwołać się chociażby do wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 18 grudnia 2025 (*Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, ECLI:EU:C:2025:975). Trybunał stwierdził tam, że: „Rzeczpospolita Polska jest, od chwili przystąpienia do Unii w dniu 1 maja 2004 r., bez żadnych zastrzeżeń związana postanowieniami prawa pierwotnego oraz aktami przyjętymi przez instytucje Unii przed jej przystąpieniem, zgodnie z ich wykładnią dokonaną przez Trybunał. Poprzez ratyfikację aktu przystąpienia to państwo członkowskie zaakceptowało samą koncepcję Unii jako wspólnego dla państw członkowskich porządku prawnego (...). W tych okolicznościach Rzeczpospolita Polska jest zobowiązana w szczególności, zgodnie z zasadą lojalnej współpracy wyrażoną w art. 4 ust. 3 akapit pierwszy TUE, zapewnić na swoim terytorium stosowanie i poszanowanie prawa Unii, a na mocy art. 4 ust. 3 akapit drugi TUE podjąć wszelkie środki ogólne lub szczególne właściwe dla zapewnienia wykonania zobowiązań wynikających z traktatów lub aktów instytucji Unii. Przepisy jej krajowego porządku prawnego, nawet rangi konstytucyjnej, nie mogą, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału, uzasadniać nieprzestrzegania tych zobowiązań” (pkt 184-186). Z kolei „właściwość do orzekania o zakresie kompetencji przyznanych Unii w danej dziedzinie i do kontrolowania przestrzegania granic tych kompetencji należy wyłącznie do sądów Unii, a nie do sądów krajowych” (pkt 218). „W przypadku stwierdzenia naruszenia art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE zasada pierwszeństwa prawa Unii wymaga, aby sądy krajowe, których zadaniem jest stosowanie, w ramach swojej właściwości, prawa Unii, odstępowały z mocy własnych uprawnień od stosowania wszelkich przepisów krajowych – niezależnie od tego, czy są to przepisy rangi ustawowej czy konstytucyjnej – które są sprzeczne z rzeczonym art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, bez konieczności żądania uprzedniego uchylenia tych przepisów w drodze ustawodawczej lub w jakimkolwiek innym trybie konstytucyjnym ani bez konieczności oczekiwania na takie uchylene” (pkt 115). „Poprzez brak spełnienia

przez Trybunał Konstytucyjny wymogów niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy w wyniku nieprawidłowości w procedurach powołania trzech sędziów Trybunału Konstytucyjnego w grudniu 2015 r. oraz w procedurze powołania jego Prezesa w grudniu 2016 r. Rzeczpospolita Polska uchybiła swoim zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE” (pkt 296, tiret trzecie).

W niniejszej sprawie zaskarżone postanowienie zostało wydane przez Sąd Najwyższy w składzie jednoosobowym, w którym zasiadała SSN A.D. powołana na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Karnej na skutek rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa (dalej: KRS), której kształt został określony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) i co do której test niezależności od władzy ustawodawczej oraz wykonawczej ma wynik negatywny. Wywiera to oczywisty wpływ na status osób – w tym wyżej wymienionego sędziego – które uzyskały powołania sędziowskie po uprzednim otrzymaniu rekomendacji od tak ukształtowanej KRS (*por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 19 listopada 2019 r. w sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18 oraz s. 24 - 27 uzasadnienia uchwały trzech izb SN*).

Skoro uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. obowiązuje i wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego, w świetle przedstawionej tam wykładni należało ocenić obsadę Sądu w postępowaniu w sprawie o sygn. akt III KO 166/25, której przedmiotem było rozpoznanie wniosku o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 lutego 2024 r., sygn. akt II AKa 21/23, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 14 października 2022 r., sygn. akt III K 34/22.

W uzasadnieniu uchwały sygn. akt BSA I-4110-1/20, Sąd Najwyższy stwierdził, odwołując się do orzecznictwa europejskiego, że brak niezależności KRS prowadzi do wadliwości procedury powołania na urząd sędziego, a wadliwość ta ma z kolei wpływ na naruszenie standardu niezawisłości i bezstronności sądu. Zauważył przy tym, że wadliwość owa podlega stopniowaniu w zależności od typu sądu, do którego następuje powołanie i miejsca tego sądu w strukturze organów wymiaru sprawiedliwości, biorąc pod uwagę skalę i zakres procesowych skutków

wadliwości powołania na urząd sędziego. W konsekwencji powyższego rozumowania przyjął, że ze względu na szczególne konstytucyjne i ustrojowe właściwości Sądu Najwyższego, wyróżniające ten organ nie tylko na tle innych organów władzy sądowniczej, ale także innych władz Rzeczypospolitej Polskiej, a także wyłączne kompetencje tego Sądu, mające zagwarantować niezakłócone i prawidłowe funkcjonowanie demokratycznego państwa prawnego, w tym zgodności z prawem mechanizmów udziału obywateli w sprawowaniu władzy w ramach procesu wyborczego oraz kontroli obywatelskiej, kwalifikowany standard niezależności Sądu Najwyższego od władzy politycznej jest warunkiem koniecznym zgodnego z Konstytucją funkcjonowania i prawidłowego wykonywania podstawowych dla obywateli kompetencji tego organu w strukturach państwa demokratycznego. Kluczowe dla prawidłowego wykonywania tych powierzonych Sądowi Najwyższemu zadań jest więc zagwarantowanie obiektywnego standardu niezależności, niezawisłości i bezstronności jego działania, co ma związek z prawidłowością procedury powołania sędziów tego Sądu na urząd. To, że Prezydent RP powołał na urząd sędziego Sądu Najwyższego nominatów wskazanych przez niedającą gwarancji niezawisłości KRS nie tworzy trwałego i niepodważalnego domniemania, że w każdej sprawie rozpoznawanej przez sąd z ich udziałem spełniony będzie standard niezawisłości i bezstronności. Dotyczy to w szczególności sędziów Sądu Najwyższego, których status jest inny niż sędziów sądów powszechnych i wojskowych.

Pomimo formalnego wymagania od kandydata na urząd sędziego Sądu Najwyższego nieskazitelnego charakteru i wyróżniania się wysokim poziomem wiedzy prawniczej, w toku zmienionej procedury powoływania Sędziów Sądu Najwyższego, wyeliminowano etapy kontroli spełniania tych wymagań, a ich ocenę pozostawiono wyłącznie wyłonionym przez większość parlamentarną członkom KRS. Podkreślenia wymaga, że osoby, które zgłosiły wnioski o powołanie ich na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego – jako prawnicy, posiadający rozeznanie w obowiązującym prawie i umiejętności jego wykładni – musiały być świadome zasadniczych zastrzeżeń dotyczących nowych procedur objęcia urzędu sędziego Sądu Najwyższego oraz statusu i obsady Krajowej Rady Sądownictwa jako organu uczestniczącego w postępowaniu zmierzającym do obsadzenia stanowisk

sędziowskich. To sprawia, że wobec osób powołanych przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego na wniosek KRS, ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., zachodzi konieczność stwierdzenia wystąpienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., ilekroć brali oni udział w wydaniu orzeczenia. Jeżeli orzeczenie zostało wydane przez sędziego Sądu Najwyższego powołanego w wadliwej procedurze, nie jest niezbędne przeprowadzanie żadnych dodatkowych testów niezawisłości i bezstronności, a więc sprawdzania czy wadliwość ta w realiach konkretnej sprawy prowadziła do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Trzeba ponadto zauważyć, że w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej akcentuje się, że obecność w danym organie choćby jednego sędziego Sądu Najwyższego powołanego na wniosek KRS ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r, wystarczy, aby pozbawić ten organ jego statusu niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy w rozumieniu art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE w związku z art. 47 akapit drugi Karty (zob. wyrok TSUE z dnia 4 września 2025 r., C-225/22).

Konieczne zatem stało się uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, gdyż przy jego wydaniu zaistniało uchybienie rangi bezwzględnej przyczyny odwoławczej, określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Skoro bowiem SSN A.D. uzyskała nominację na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na skutek rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa, której kształt został określony ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., a następnie wydała zaskarżone postanowienie o odmowie przyjęcia wniosku Ł.B. o wznowienie postępowania, to stosownie do uchwały trzech Izb SN, jak również uwzględniając argumentację wyrażoną przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie *Reczkowicz przeciwko Polsce* (skarga nr 43447/19), w wyroku z dnia 18 listopada 2021 r. w sprawie *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce* (połączone skargi nr 49868/19 i 57511/19) oraz w wyroku z dnia 3 lutego 2022 r w sprawie *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce* (skarga nr 1469/20), uznać należało, że orzeczenie to jest obarczone wadą w postaci

nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Wniosek o wznowienie postępowania karnego złożony przez Ł.B. należało więc przekazać Sądowi Najwyższemu do ponownego rozpoznania.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

Jacek Błaszczyk

Jarosław Matras

Kazimierz Klugiewicz

[WB]

[a.ł.]